

תאריך עדכון: 17.04.2016

עולמו הרעיוני של הרמב"ם

מס' הקורס: 30163/01

המרצה: ד"ר יצחק הרשקוביץ

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ז

סמסטר: א'

היקף שעות: 1 ש"ש

א. **מטרות הקורס** (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת על - הסטודנטים יכירו את יסודות משנתו הרעיונית של הרמב"ם.
מטרות ממוקדות –
הסטודנטים יכירו את תרומתו של הרמב"ם לעולם המחשבה היהודית הימי-ביניימי.
הסטודנטים יכירו בתרומתו של הרמב"ם לעיצוב גבולות הגזרה של עולם המחשבה היהודי.

ב. **תוכן הקורס**: (רציונל, נושאים)

הקורס יפגיש את הסטודנטים עם אישיותו המרשימה של הרמב"ם, כחשוב שבהוגי ימי הביניים בעם היהודי. נבחן מהו התמהיל הייחודי שאיפשר לרמב"ם לרכוש עמדת מפתח כה דומיננטית בעלם המחשבה היהודי, בכלל זה שילוב של מצויינות הלכתית ומחשבתית, היכרות מעמיקה עם עולם המחשבה המוסלמי והיווני, נכונות לחשיבה ביקורתית ורציונליסטית תובענית ובלתי מתפשרת, כמו גם הבעת מנהיגות ושימוש ב"כתפיים רחבות" כאמצעי לניווט הספינה של המחשבה היהודית בעולם הסוער של הריאל-פוליטיקה היהודית.

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

מפאת לשונו הקלה, יחסית, של הרמב"ם, הקורס יתמקד בקריאת טקסטים מרכזיים במשנתו, ובבחינת השפעתם על עולם המחשבה היהודי כולו. במהלך הקורס יושם דגש על חשיפת הסטודנטים לשימוש אינטראקטיבי מירבי במאגרי מידע מקוונים ודיגיטליים, ובראשם פרויקט השו"ת, אוצר החכמה ואוצרות התורה, hebrewbooks.org, ואחרים. מטרות חשיפה זו הן מתן כלי עיון ואנליזה מתקדמים לסטודנטים, כמו גם פיתוח אוריינטציה מדעית מתקדמת שתעניק להם כלי מחקר מיטביים לקראת המשך דרכם האקדמית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	עולמו התרבותי של הרמב"ם – תור הזהב של יהדות ספרד		
2	רבותיו של הרמב"ם ובית מדרשו: רבנו חננאל, רי"ף ור"י מגאש		
3	הפילוסופיה המוסלמית והיוונית ערב פריחתו הרוחנית של הרמב"ם (אלפארבי, אבן סינא)		
4	כתבי הרמב"ם – תאריכים ומהות		
5	יסודות רעיוניים מפירוש המשנה (הקדמת חלק, פירוש אבות, ועוד)		
6	יסודות רעיוניים במשנה תורה (הלכות יסודי התורה)		
7	יסודות רעיוניים במשנה תורה (הלכות תשובה, הלכות דעות, ועוד)		
8	מורה הנבוכים – בין מבנה לתוכן (עיון בהקדמת הספר)		
9	מורה הנבוכים – שאלת הבריאה		
10	מורה הנבוכים – תורת התארים		
11	מורה הנבוכים – טעמי המצוות		
12	מורה הנבוכים – פרקי ההשגחה		
13	מורה הנבוכים – ג, נא		

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות: נוכחות (10%), מבחן בסוף הסמסטר (90%)
מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): ציון מספרי

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

חובה:

ממהד' ר"י שילת:

הקדמת הרמב"ם לפרק חלק

הקדמת הרמב"ם למסכת אבות (שמונה פרקים)

חלקים מהקדמת סדר זרעים

הלכות יסודי התורה

הלכות תשובה

הלכות דעות

מורה הנבוכים (מהד' שורץ)

הקדמה

א, א-ב, לד-לה, מו-מז, נא-נג, נז-נח

ב, ו, יג-יז, ל, לו, מב-מג,

ב, לז

ג, כו-כח, לא, לה, לז, מה-מו, נא-נד

רשות:

1. יעקב בלידשטיין, "מסורת וסמכות מוסדית, לרעיון תורה שבעל פה במשנת

הרמב"ם", דעת הרמב"ם, עמ' 63-80.

2. דוד הנשקה, "לשאלת אחדות הגותו של הרמב"ם, דעת הרמב"ם, עמ' 123-138.

3. זאב הרוי, "כיצד להתחיל ללמוד את מורה הנבוכים ח"א פ"א", דעת הרמב"ם, עמ'

147-166.

4. חנה כשר, "אמנות הכתיבה במורה הנבוכים", דעת הרמב"ם, עמ' 283-326.

5. יעקב לוינגר, "על תורה שבעל פה בהגותו של הרמב"ם", תרביץ לז (תשכ"ח), עמ'

282-293.

6. שלמה פינס, "המקורות הפילוסופיים של מורה נבוכים", בין מחשבת ישראל למחשבת העמים, ירושלים תשל"ז, עמ' 103-173.
7. אביעזר רביצקי, "סתרי תורתו של מורה הנבוכים: הפרשנות בדורותיו ובדורותינו", מחקרי ירושלים במחשבת ישראל ה' (תשמ"ו), עמ' 23-69.
8. שרה קליין-ברסלבי, "מציאות הזמן והימים הראשונים לבריאה בפילוסופיה היהודית של ימי הביניים", תרביץ מה (תשל"ו), עמ' 106-127.
9. דב שוורץ, "דרכי החשיבה הפילוסופית של הרמב"ם: מבט חדש - עיון במורה נבוכים ב, ב-יב", בתוך: אביעזר רביצקי (עורך), הרמב"ם: שמרנות, מקוריות, מהפכנות, כרך א, ירושלים תשס"ט, עמ' 413-436.
10. לאו שטראוס, 'אופיו הספרותי של "מורה נבוכים"', ירושלים ואתונה, ירושלים תשס"א, עמ' 167-205.

11. Gad Freudenthal, "Maimonides' Philosophy of Science," in: Kenneth Seeskin (ed.), *The Cambridge Companion to Maimonides* (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 134-166.
12. Isadore Twerski, "Some Reflections on the Historical Image of Maimonides: an Essay on his Unique Place in Jewish History," in: Yamin Levy and Shalom Carmy (eds.), *The Legacy of Maimonides* (NY, NY: Yashar Books, 2006), 1-48.
13. Idem., "The Mishneh Torah of Maimonides," *Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities* 5 (1976), 265-296.